

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ
ՍԵՆՏԵՐ ԵՒ ՏԵՆԵՐ
ԵՒ ԵՄԵՐ
ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
ԲԱՆԿԱՆ ԵՒ ԵՄԵՐ
ԱՅՈՒՄ ԵՄԵՐ :

40 ԲԱՐԱ

ՍՈՒՆԻՔԻ ԻՄՔԻՆԵՐԱԿԱՆ ԿՐԹԱՆՈՍԵՐԱՆ

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
ԲԱՆԿԱՆ ԵՒ ՏԵՆԵՐ
40 ԲԱՐԱ ԵՄԵՐ
ԳԻՄԱՆԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
ՆՈՒՄԵՐ

40 ԲԱՐԱ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԵՄԵՐ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Տիւնքի կիւն Պապը Սերաբէրի մէջտանընտաւ, իրաւեթի նիւղամիյնէլէրինի իրմալ իթմիյն օլան ասաքիրտէն 2400 նէֆէրէ իսկիւտալ թէզըէրէլէրի իթա օլունմուշ խաւկի խապէր ալընմիշ տրը :

— Լա թիւրքիւնին իրվանէթինէ նազարէն, պահիլիէն նէզարէթինադ իրաթը ասքիրտէն իլին պիր թազըմ վարօրտր ինէտարիւր իտէնէք օլունալ, օլ պապտէն էնէնպիլ դուրաննալարէնա միրաճաթմա հաճէթ գալմանաճադ տըր :

— Պու տէֆա հալալէլէր մատտէսի հաղգընտա օլան լանիհանըն Շուրայի Տէվլէթճէ թաստիգ օլունտուղու, վէ իշպու լանիհա մուճիպինճէ, հէվալէլէրէ պէտէլ միրպատէլէ թահիլաթը նամըլա սէնէտըլէր վիւրիլիպ, էվլէրի սէնէլէր պագտեան սընտան թէսվիյնէ օլունաճաղը մէրվի տիր :

— Պէյոզլու սէր միւսթէնթիգի թէվֆիգ պէյ էֆէնտինին, տիւնքի կիւն Պէյոզլու հապստանէսինի կէզիպ մուսթէնէն իտէրէք, տայիրէյնի իսթինթադտա թէվգըթ իտիլէնթիլին էսամիսինի զապթ, վէ էվրազլարընըն մուամէլէյնի գանտէնթիլէսինի իճրա իթտիքլէրի իշտիլմիշ տիր :

— Իտարէյնի մաթսուսէնին Մէտալը թէվֆիգ նամ վարօրտըլա տիւնքի կիւն 1400 նէֆէր ասաքիրի Շահանէ գուրա էֆրատընըն թրապիզտան Տէրսաատէթէ կէլաթիկի, վէ Յրէյսինէ գումբաննասընըն թիպէթ նամ վարօրտըլա տաթի ձ30 նէֆէր իսթիպտալ էֆրատընըն Սէլանիքտէն կէլիպ, մէմէլէրէթլէրինէ կէճտէրիլէնէրէրի իշտիլմիշ տիր :

— Իէթի իլէրէրինին թահգըզը գըմնընտա տգտէմէն Տէրսաատէթէ կէլմիշ օլան Մ. Պէլիլթուտէր ճէնապլէրի, տիւնքի կիւն հարէթէթ իտէն վարնա վարօրտըլա էվրօթեան աղիմէթ իթմիշ տիր :

— Եունանիսթմանտան Մըրըրա տէօրթ այ գարֆընտա իտիսալ օլունան թիւթիւնտէն 23 պին լիւրա ընամի կիւմ ըիւք ալընմանըն նէզարէն, մէգքիւր թիւթիւնթիլին 460 պին օգգա օլմասը թէպէյնիլին իթտիլինի, վէ սէնէ խիթամլիւն գատար պու վէճէ իլէ թիւթիւն իտիսալ օլունտուգտա, 1 միլթոն 380 օգգաթը թէճալուգի տէնէլինի, Մըրըրտա պուլունան Մ. էտկար վէնսան պա ըարօրթօ պիլտիրմիշ տիր :

— Բարիստէ գօլէրա հիւքմիւնիւսիւրմէթտէ օլունտու ճիհէթլէ, վարնա թարիգիլէ կէլէն կէմիլէր իլին օլան պէշ կիւն գարանթիւնա միւտաթիլին օն կիւնէ չըգարըլմասընա մէճիլի սըհհիլէտէ գարար վիւրիւմիշ տիր :

— Շըմէնալէրէր մէսէլէսինին եազընտա պիր հիւնի թէպիլիէն ի.

տիլէնէլինի մար տիւ Պոսթօր եազընտ :

— Տիւնքի կիւն Գարթալտան վարօրա ըաթիպ օլունշ օլան Բուճ միլէթիլնտէն իթթիւնալ պիր աստէմ, վարօրտա ֆիւճէթէն վէֆաթ իտիպ Պիլիք աստեան չըգարըլմը տըր :

— Իրան սէֆիրի Մօհսին խան հալալէթլէրի իսթէննաթա վազը սէյֆի, ելէրիլնտէն իսթմանպօլտաթի սէֆարէթ խանէլէրինէ նազը իթմիլլէր տիր :

— Տէրսաատէթտէ քիւլաթը միւգթէզայի իրատէյն Սէնիլէտէն օլան իթ սէրկիլինէ տայիր, հէր ճիւս հայվանաթ պէսլէթէ օլան պազը Մաճար ճանապաղարը թարաֆընտան, թիճարէթ վէ գիրաթնէզալէթիլնէ պազը թէթիլլէր արը օլունալունու Մաճար զազթիլալարը պէնան իտիւրտըր :

— Իսթանա սէֆիրի ճէնապլէրի Պիլիք քաթէրտէն, Պէյօզլունտա իսթիճար իթմիշ օլունալարը իսթիլալէրի էֆէնտինին խանէսինէ նազը ի մէքեան իթմիլլէր տիր :

— Պրանսաթա աղիմէթլէրի միւնասէպէթիլէ կէլէնլէրտէ մապէյնի հիւմանտու թաթմա տալթէ օլունմուշ օլան Պրանսա սէֆիրի Մարգի տը Նօայլ ճէնապլէրինին մատաճաթը իլէ անըն գըզ գարընտալընա չէֆաթաթ նիշանը իհսան պուլուլմուշ իտուկի մուսթիսաթէն խապէր ալընմիշ տըր :

— Սէֆիրի միւշարիլէյն հազըթլէրէրին զայպուպէթի ալթը այ տէվամ իտիպ, գըշ մէվսիլինի Պրանսաթա քեպիլն չիֆթիլլէրէրնտէ կէլիլէնէթլէր իտիլ :

— Ուֆաղըզ ագճէ տարպը իլին մալիյնէ նէզարէթլինին Սամանը պանգաթը իլէ մուգալլէրէն կիւրիլմիշ օլունտուկու նէօլոզօ եազընտ :

— Հալէպ վալիսի ճէմիլ բաշա հազըթլէրի ալէյնիտէ չէհրի մէգքիւրտէն թէլէքիլի հալի պազը թէլէկրաֆլար կէլլէթտէ օլունտու թարիգ տէ մուհարրէր տիր :

— Լօյտ գումբաննասը վարօրալընտան Յիլօրա նամ վարօր իլէ էվլէրի կիւն 175 նուֆուս մուհաճիր Տէրսաատէթէ կէլմիլլէր տիր :

— Պուտան ագտէմ Պէյօզլու մահպուստէնտէն սարիգի մէհհուր Սարը—Պրանսթիլուն ֆիրարընտան տօլաթը օլ կիճէ հապստանէյն մէգքիւրտէ պուլունան կարտիան վէ բօլիս մէհմուլարընըն իսթիլմադ օլունմադտա օլունալարընը, թարիգ զազթիլաթը մէսմուսթ իւզէրինէ պէնան իտիւրտ :

— Պար տիւ Պոսթօր զազթիլաթը նըն մուհարրիլլէրնտէն պիր զաթիլէ, ժուրնալ տը Գօնսթանթիլնօր զազթիլաթը սահիպ իթթիւնազընըն կէլէնլէրտէ պիր գազըլնօտա պիրպիլլէրինէ թէսաթիլի իտէրէք, էվլէլա լիսան իլէ եկտիլիլէրի իլէ միւճատէլտէն սօնրա, պատէհու թօգաթ վէ եուլիլուգ իլէ պօղազ պօ.

զազա կէլմիշ օլունալարընը լսթաթ պուլ թիլանէթ իտիւրտ :

— Էվլէրի կիւն պիր ինիլիլիք վարօրա իլէ 92 նէֆէր գուրա ասթըր Սէլանիքտէն Տէրսաատէթէ կէլմիլլէր տիր :

— Էվլէրի կիւն Պապը Ալիտէ Զաթը հազըթի Սատրապալի իլէ պագը վիւրէլէն ֆիլաթմաթէն միւլլէթթէպ պիր դօլիսիլօն ագտը իճթիմա իտիպ պիր միւտտէթ միւլաթէրաթտա պուլունմուշ տուր :

— Յիլէմէնկ տէվլէթի սէֆիրի ճէաթի Ս. Թէթիս ճէնապլէրիլին էվլէրի կիւն հուլուրու Շահանէէ գապուլ օլունաթաթ, իթիմանանալէլէրինի թաղ տիւ իթմիշ օլունալարը իշտիլմիշ տիր :

— Կէլէնլէրտէ Շէհրիմիլտէն միւրուր իլէ Աթինաթա կիլմիշ օլան կարանիլգ Միլէյ հազըթլէրինին եալէրի հարալարընտան Մ. Շուալօֆ ճէնապլէրի, էվլէրի կիւն թըրիէթթէ թարիգիլլէ Ալիլնատան Տէրսաատէթէ կէլմիլլէր տիր :

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԷ

Բարիս 10 նոյ .
1884 թարիլիս 10 նոյն օրունաթ սէրկիլի ումուսիլին, մայիս 3 տէ ալընա. սընա ընամէն գարար վիլիլմիշ տիր :

Գալիլլէն տէվլէրան իթմէթտէ օլան շալալարա նէզարէն, Չին իլէ գարիպէն աղտը միւսաթահա օլունտուգ տըր :

Բարիս 11 նոյ .
Տիւնքի կիւն գօլէրտան 152 վուգուաթ օլունալ, 55 իւ վէֆաթ իթմիշ տիր :
Իպուլ մըզտարա խաթաթանէլէրտէթի վուգուաթ վէ վէֆիւթաթ տաթիլ տէկիլ տիր :

Լօնտրա 12 նոյ .
Թէվսիլ հուլուրու իթթիսապիլիլէ տաթիլի օլան գանտէնմաթ, իւլիւնիլ տէֆա օլարաթ գրաթ օլունտուգ, մէհիլիսի մէպուսան թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ տուր :

Լօնտրա 12 նոյ .
Տիւն ագաթ չէհրի էմէնի Լօրտու զիւրաֆէթիլտէ խարիլիլէ նազըրը Լօրտ կրան վիլ իրատ իթթիլի պիր նուլթ գունտա, ինկիլթէրա տէվլէթիլին, Ֆրանսա իլէ Չին պէյնիլտէ վազը օլան մուհարէպէնին ուղանմանըն արըն իթթիլիլէ տայիր Պրանսա զազթիլալարընըն իտտաթը պէլէլիտէ բրօթէթօ իտիպ պիլաթս մուհարիպ տէվլէթլէր թալպ իթաթլէրի հալտէ, ինկիլթէրաթտէ տէրհալ թէվաթտուլտ հազըր օլունտուկու պէնան իթմիշ տիր :

Բարիս 12 նոյ .
Բազար իրթէսի կիւնիւ, խաթաթանէլէր տաթիլ տաթիլ օլունտու հալտէ, գօլէրտան վուգու պուլան վէֆիւթաթ 98 էպալիլ օլունշ տուր :

Սալը կիւնիւն մաթիլմ օլան վէֆիւթաթ թը 56 տըր :
Իսմայիլիս 12 նոյ .
Նոյ . իպթիստանտան օլունա գատար Սիւլէիլլէր գանալընտան 54 սէֆիլէ միւրուր իտիպ, պիր միլիօն թը էիւլգ զըրգ պին ֆրանգ հաթըլաթ օլունշ տուր :

Պիւլլէրէն 12 նոյ .
Աւսթրիա իմէրաթթուրու զիւրաթթիլ իթմէթ իւզրէ, Բօմանիա գրալ վէ գրալիլաթ Բէլթաթա աղիմէթ իթմիլլէր տիր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն ներսէս Սրբազանըն ճէնազէսի, տիւնքի կիւն, քեաֆիլէյն ըուհանի բէտէրլէր հազըր օլունալարը հալտէ, պիլիլէր զիլլէթ իլէ տէֆն իտիլմիշ տիր :

Տիւն Ընդհանուր Ժողով Մայր Եկեղեցիտէ թէճէմիլ իթմիշ, բէք չըքերսիլիսան հազըր պուլունմուշ, վէ ատենապետ Սուսուֆեան էֆէնտի Ամեն . Ներսէս սրբազանըն վէֆաթ թընա տայիր զօյլթլէ հիւլէնիլիլ պիր նուլթ իրատընտան, վէ ճիւմլէ թարաֆընտան իւզարըն էսէթ օլունտուգտան սօնրա, պէրալի մաթէմ մէճիսին պիր այ թաթիլլէնէ գարար վիլիլմիշ տիր :

Չօգ թարաֆլարտան կէրէք թէլէկրաֆ վէ կէրէք մէթմուգ իլէ վէ կէրէք չախտէն, բաթիլիլ խանէնէ մէրասիմէյն թաղիլէթ իղհար օլունտուգտան պաշղա, պէրալի իղլէթ ու հիւրմէթ չիլէթլէր տաթիլ կէճտէրիլմէթտէ տիր :

Տիւնքի թէճէմիլի իտէն խաթն փղղովտա, բաթիլիլ ինթիսապընա գատար, Գեր, Փոխանորդ հայր սուրբաթուն « վէթիլ » սըֆաթըլա, իլլէրէ պաղ մասընա, իսայիլէ միւճատէլէտէն սօնրա գարար վիլիլմիշ տիր :

ՆԷ ԿԻՒՁԷԼ ՊԻՐ ԹԵՏՊԻՐ

Գալաթա քիլիսէ էվրազլարընը ալըպ օտասընա կէթիլիլէն Նորատունկեան Յ. էֆ. իլէ, քիլիսէնին իրատարընտան մէթէպ իլին թալաթիս օլունմուշ օլան բարալարը վիւրմէնէն արգատալարը, եանի Կալուաճոց հոգաբարձութիւն տէտիլլէրի պիր « պաշը պօզուլուր » օճաղը վէ եաթօտ հէյնէթիլ ալէյնիտէ, Գալաթա Հայարաթը, իլի պոտան պէրու բաթիլիլտանէ մէճիսինէ թէլէքթիլլէր իթմիշ, վէ մէգքիւր օճաղըն տէֆիլլէ, թաղալիս խորհուրդուն իպգատընը, վէ էվրազլարըն քիլիսէնէ նազըլինի վէ նիլաթընա թէվֆիլգան անլէրէ թէսիլմիլին, պիտտէֆաթ իսթիլտա իլլէմիշ իլլէն, մալիւմ եա, Հայլար, բաթիլիլտանէ մէճիսիմիլլէն եաթըլ իտի. հէր նիլաթ, հէր գանտու, հէր մանթըգ, հէր ինսաֆ, վէ հէր հիւսապը բայիլմալ պիլլէ, ալըլալէն հիւրնիտէ տալա օլունտան « օճաղ » Գալաթա քիլիսէսինէ, հէմ թաղալիս խորհուրդուղա վէ հէմ տէ հաթիլիլէ թայիլին իլլէմիշ իտիլ :

Նէ՝ կիւզէլ թէտպիր, պու գատար

կիւղէլ պիր թէտպիր վէ պիր ազըւ-
լըլըգ իւն, պիր մէհլիս, տէկիլ պիր
սէմթ, իլլա պիր մէմէքէթ վէ պէլ-
քի տէ պիր մէմալիք պիրէ իտարէ
իտէպիրիր... հա՞, նէ՞ տէրսինիզ,
էօյլէ տէկիլ մի :

Էֆէնտիմ, Գալաթիա է հայկականին հէմ
չօղու թաշըալը օլուպ վէ հէմ տէ ճա-
հիլ, ֆազըր, վէ համմալ օտաւ-պաշը
մազուլէսինտէն իպարէթ օլտուղուն.
տան, պիրիրմիսինիզ նէ ետքմըչ տըր.
էօյլէ պիր կիւղէլ թէտպիրին, վէ
էօյլէ պիր ազըլանէ, քեաւիլանէ, վէ
ատիլանէ գարարըն, էօյլէ պիր նիյ-
մէթին գատր ու գըլմէթին պիրէ-
մէտիկինտէն վէ անլաւամաղըլըն-
տան, իւրքիւպ, գօրգուպ վէ ու-
թանըպ տա քէօրքէօրունա սիւքիւթ
վէ իթաաթ իտէճէք եհրտէ, ճահիլ-
լիք պու եա՛, քէնտի իտտաաթըլըն-
տա իսրար իտէրէք, գալըլըպ, պիր
տէ մահզէր թաղ տիմ իթմիլէր տիր :

Պունա գարըլըգ բաթրիգիւտանէ՞նէ
եաքմըչ տըր, աաալէթէ մազըրունա-
ճապա նաթըլ եհնի վէ կիւղէլ պիր
թէտպիր գուլանմըչ տըր : Բէք վար-
պետճէ պիր թարիգ թուրմուլ տուր,
չէօյլէ քի, մատամ քի միլլէթճէ նի-
զամլնտա 2և սէնէտէն պէրու պիր
վիրկի ալմազըլը միւմքին օլամաաղ-
ղընտան, եանի ազըլանէ պիր թա-
րիգ տիւլիւնիւմէտիկինտէն, թէք-
միլ էհալինին չօղարընտան, վէ Բէք
չօղարընտան նիզամէն վէրկի ալը-
նամամըչ տըր, հալիլլէ մէքըիւր մահ-
զէրէ իմզա վաղ իտէնէրին իլլէրին-
տէ տալի նիզամընտա վէրկի վիրմիլ
օլմաեանլար պուլունաճաղ տըր, պու-
նու Բէք ալէա պիրէրէք, վէ էհալի-
նին պունտան իւրքիւպ գօրգարազ
կէրի չէքիլմէսինի իւմիտ իտէրէք,
մէքըիւր մահզէրէ էհէմիլլէթ վի-
րիլմէք իլին, էվվէլա իմզա սահիպ-
լէրինին, միլլէթ վէրկիսի վիրմիլ օ-
լուպ օլմաաղըլընտան թէֆթիլ ի-
տիլմէսինի էմի իլլէթիլ տիր, վէ հա-
լիլլէ պու թէտպիրէ, հիլ տէկիլ ի-
սէ պիր գաշ հաֆթա տահա վազըլթ
գազանմըչ տըր : վէ պու թէտպիրտէ
հէլէվարպետիլք տէվար տըրքի շայէտ
էհալի իւրքիւպ գօրգուպ տա կէրի
չէքիլմէսէ վէ սիւքիւթ իթմէսէ պիրէ,
չու չօղ տէֆա իլին սահիլ տիր քի,
հաֆթալար վէ ալլար կէլիպ իլ ու-
ղանտըգճա, էհալի, պախուսուս Գա-
լաթա էհալիսի կիպի իլ կիւճ սա-
հիպի, ֆուգարա, վէ եէվմիլլէսինի
տիւլիւնմէկէ միւլթաճ պուլունան
պիր էհալի, օսանը պըգար ունու-
տուր, վէ նորատունկեան էֆէնտի-
նին տէ խաթըր վէ մէնֆաաթը կէօ-
զէտիլմիլ օլուր :

Յագաթ, անլալըլըլընա կէօրէ,
էվտէքի բազար, զարիպա շարըլընա
ուլմաաղըլընտան, նորատունկեան
խաթըր իլին հէր նիզամ վէ հէր վիճ-
տանը աեաթ ալթընա ալմազըլըպ
թէնէզըլլ իտէնէլ, բաթրիգիւտանէ
մէճիլի ազալարընտան քիմէր իտէլէր,
պու թէտպիր վէ պու վարպետիլք
իլէ տալի միւրատարընտանայիլ օլա-
մամըչ տըր, վէ զանն տա իտէ-
րիգ քի, էկէրիլ Գալաթա Հալլարըն-
տա, եալընը պիր թալուգ գատար
պիրէ տուլղու էսէրի վէ գան վար իտէ,
էօյլէ վարպետիլք վէ աէսթթիլուգ
կիւրկիլթիւլէրինէ բապուճ պրազ-
մաեարազ, իտտաաթըլընա տէվամ ի-
տէճէքէլէր, վէ նիհայէթ իլի հիւ-
քիլմէթէ գատար չըգարաճաղար

տըր : զիրա, բարա լազըրտըլընտան
իւրքէրէք էօյլէ իւմիտ իթմիլլէրի
կիպի կէրի չէքիլմէսիպ, իլլա թէֆ-
թիլ իտէնէլլէր վէքիլլէր կէօնտէրէ-
րէք, «նէ վաղըլթ, քիմիլլէ, վէ գան-
ղի ատէմտէն նիզամէն վէրկի իթմէ-
նիլմիլ տիր տէ վիրմէմիլ իտէ, անին-
տէ բարալարը վիրէճէքէրինի» պէ-
եան իլլէթիլլէր տիր : վէ պունուն
իւզէրինէ, մէրգուման թէֆթիլ իտի-
ճիլլէր, հիճապարընտան նէ ճէվապ
վիրէճէքէրինի շալըրաաթ ալըպ եիւ-
րիւեիւ վէրմիլլէր տիր :

Նէ՛ կիւղէլ թէտպիրլէր, պիր տէ
գալըլըպարա, քէնտի քէնտիմիլլէ իֆ-
թիլարար իտէրիգ, վէ, եիկիրմի
տէօրթ սէնէտէն պէրու, միլլէթ-
ճէ մէճմուրիլլէր լէրտէ պուլունան-
լար, եա հիլ պիր իլ կէօրէմէտի-
լէր, վէ եախօտ տայիմա շարըլը վէ
տայիմա նիզամըլ եօլ թուրթուլար
տէրիգ, հալ պու քի, մէկէրիլ պուն-
տան տա պիւլիւք իլկիւզարըլը օլմը
մու, մէկէրի մազնունալէ յիլ, միւտ-
տալինին իւզէրինէ պիր հաքիմ թալիլ
իթմէքիլք, տիւնեա տուրտուգճա
էօյիւնիւպ իթթիլիւտ իտէճէք, վէ
չու «աղաաթիլթիւն» տէվրինէ պա-
տիլ իթթիլիւտը ազիմ սաեղաճազ
պիր թէտպիր տէկիլ մի տիր, վէ մէ-
կէրիլ նորատունկեան էֆէնտի կիպի
պիր զաթա վէ մախտուլմինէ հիւրմէթ
իլին, թէքմիլ միլլէթճէ պիր հուգու-
գու գուրպան իթմէքիլք, Բէք պիւ-
լիւք պիր ազգասէրիլք, պիր աաալէթ-
բէրվէրիլք, պիր պիւլիւք տիւրթաթ-
լըգ, պիր պիւլիւք մէրտիլք, վէ Բէք
պիւլիւք պիր ֆէտաքեարըլք վէ միւ-
տէպպիրիլք տէկիլ մի տիր : Գալա-
ալըլընը պիլ, պէշ պին, օն պին,
եիւղ պին, պէշ եիւղ պին, վէ պիր
միլթիս բարասըլ Հալլարը, մէնէլա
Գալաթաա իւքեան իթմէքտէ օլան
Հալլարը, օնլարը պին նէֆէրի պիր
արաեա կէլէլէր, եինէ պիր նորա-
տունկեան էֆէնտի գատար զէնկիւ-
լիք իպրազ իտէմէլլէր, չիւքիլ, նէ
անըն կիպի պէլլիկէ էթմէք վիրմիլ-
լէր տիր, նէ անըն կիպի միլլէթին
պիր թազըմ եհրէրինէ միւլթէվէլլի
օլմալար տըր, վէ նէ տէ Պէյ-օղու
հարիգէտէկեանը իեանէսինտէն պիր
գաշ պին լիւրալար զասպ իտէպիրմիլ-
լէր տիր, վէ զայրիւհիւմ վէ զայրի-
հիւմ, անէլը անճաղ կիւնտէ գազա-
նըպ վէ կիւնտէ եէլիճի աաալար
տըրլար : հալ պու քի նորատունկեան
էֆէնտիտէ սէրվիլ վար տըր, էլ-
պէթտէ օնա պին իլթիֆաթ պիր
բարաեա օլունմալը տըր, հէր հազգ-
ու հազգանիլլէթ ֆէտա իտիլմիլ
տիր, զիրա պիլմէգալին եա, պէլքի պիր
կիւն էմիլ հազգ վազը օլտուղունտա,
գալըլըպ տա միլլէթէ պիր գաշ պին
լիւր իհտա վէ եախօտ վաալիլլէթ ի-
տէր» : ասըլ ազըլըլըգ տա պու տէկիլ
մի տիր, վէ հաթթա հէր սահիպ
սէրվէթ հազգընտա, վէ ալէլիւն-
տուս սաղըլըլարընտա միլլէթճէ պիր
հապիլլէթ վէ պիր իլիլլէք, պիր սա-
խալթ իպրազ իլլէմէնէն զէնկիւլէր
հազգըլընտա, տայիմա պու ազըլա-
նէ թէտպիր գուլանմըլմաալը մի տըր,
եանի տայիմա խաթըլարը ալթը օգ-
գա իտիլմէլի վէ պուլթ կիպի թա-
բըլըլմաալը մի տըր քի, պէլքի էօլիւր
իքէն, քէմալի քէրէմէրինտէն նալի
պիր չէյ եաքմըլար :

ՏԷԼԷ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ ՊԱՂՏԱՏԻՑ

(ՅՅՅԿ ԿԻՐԻՒՄԻ ԳԵՂԵՅԷ)

Մասնաւորում եմ խօսքս եւ ձեզ
եմ դառնում պատուելի քաղաքա-
ցիներ Պաղտատու : Ձեզանից շատեր
վաճառականներ էք, եթէ դուք ձեր
գործակատարներէջ հաշիւ պահան-
ջելու լինիք միթէ մեղաւոր կը լինիք :
անշուշտ ոչ Ուրեմն ինչով է մեղաւոր
ձեր Առաջնորդն, որ միեւնոյն գոր-
ծին է անում, այսինքն հաշիւ պա-
հանջում : Ձեր վիճակն ինչպէս գուք
լաւ դիտէք, երկար ժամանակ ա-
ռանց Առաջնորդի մտաւի, գրեթէ
եկեղեցւոյ եւ ազգային կալուածնե-
րն ու եկամուտ բոլորովին շահու-
աղբիւր էին դարձնած մասնաւոր մի
քանի անձանց որին չէ կարող ներել
ոչ մի Հայ : Սրբազանն հաշիւ է պա-
հանջում, եւ դուք եթէ ունիք պատ-
ուոյ զգացում, պարտիք շտապել եւ
հաշիւ տալ : Ես առաւօտից մինչեւ
երեկոյ ազատօրէն ձեր մէջ շրջում էի
որպէս մի օտարական եւ այցելու
հիւր եւ ձեզանից ոմանց զգուշի եւ
ազգափառ խորհուրդներին թափան-
ցում եւ ցաւում էի : Բայց ի դուր էք
ճգնում : Ձեր այդ ազգափառ խոր-
հուրդներն յաջողութիւն չեն կարող
ունենալ : Դուք չէք կարող զղուեցը-
նել եւ հեռացնել ձեր Առաջնորդին
երբ նա իւր անձնական շահերն թո-
ղած, մտածում է միայն ընդհանուր-
ութեան եւ ազգի շահերն : Դուք չէք
կարող նորան հեռացնել երբ նորա-
նում չէք կարող գտնել մի որ եւ ի-
ցէ մեղք կամ յանցանք : Ես ամա-
չում եմ յիշել մի տխուր տեսարանի
դէպք՝ որին ներկայ գտնուեալ գրե-
թաղութիւնն ունեցայ : Պարոն...
այդպէս չեն վարուել մի Սրբազանի
հետ : Դուք կարելի է կամենում էիք
ինձ՝ որպէս մի անձանց թօտարակա-
նի ցոյց տալ ձեր փաստաբան լինելն,
հետեւաբար եւ ձեր պերճախօսու-
թիւնն ու տրամաբանութիւն՝ որք
ցաւօք սրտի ասում եմ, զուրկ էին
այն ամենայն հանգամանքից ու վա-
յելութիւնից որ անհրաժեշտ հարկ
է գիտնելու կամ ունենալ ամենայն
մի մարդի որ կրթութեան եւ քա-
ղաքավարական ասպարիզում թեւա-
կոխելու պատիւն՝ փոքն ի շատե ու-
նեցել է : Թողնենք այս կէտն, եւ
անց կենանք մի փոքր էլ Պաղտայի
Հայերին որք բաղկանում են ՎՅ տու-
նից միայն : Ունին մի աւերակ եկե-
ղեցի եւ մի քահանայ : Այդ տեղի
Հայերն եւս, ոչ նուազ տիւր տե-
սարան են կազմում : Սոքա առանց
բացառութեան եւ առանց շարա-
ղանցութեան եմ ասում, շատ վատ
եւ ընդհանրապէս խարդախ եւ մե-
ծամեծ սուտեր ջարդող անձինք են,
որին գաղափար ունին իւրեանց ան-
ցելոյն եւ Հայութեան վերայ : Ինչ-
պէս Պաղտատի նոյնպէս սոցա վե-
րայ աւելի արաք՝ կանութիւն եւ
պարսկականութիւն է տիրում քան թէ
Հայութիւն : Այդ տեղ եւս մեծ եղ-
ծումն տեղի է ունեցել ազգային
կալուածոց եւ եկամուտների վերա-
բերմամբ :

Բայց արդէն ժամանակն հասած
է, եւ յուսալի որ այս ամենայն եղծ-
մունք՝ փոքր ժամանակից վերջ կամ
լրումն կ'ստանան : Ես ի բոլոր սրտե
Սրբազանի գեղեցիկ, ազգասիրական
եւ ազգօգուտ ձեռնարկներին յա-

ջողովիւն եմ մաղթում : Հուսկ ու-
րեմն յորդար եմ կարգում մեր սի-
րելի ազգայիններին, որպէս զի մի
կողմ թողնելով իրանցից եսականու-
թիւնն եւ անձնական վայրագ կըր-
քերն, միանան Սրբազան Առաջնոր-
դի հետ եւ դորժեն ազդի շահերի
եւ իւրեանց փառքի ու պատուոյ
համար : Յորդորում եմ նոյնպէս, որ
փոխանակ արաքական կեղտոտ սըր-
ճարաններում իւրեանց անդառնալի
ժամերն փառնելու եւ այս պն կող-
մին թափառելու, կազմեն մի բն-
ութեամբ միջոցն է որ եւ իցէ մի քա-
ղաքի հասարակութիւնը լուսաւորե-
լու եւ զարգացնելու համար : Պաղ-
տատ կամ նոր Բաբելոն, բազմա-
մարդ վաճառաշահ եւ ընդարձակ մի
քաղաք է բաժնուած երկու գլխաւոր
մասերի : մին՝ Տիգրիսի Արեւելեան
խակ միւս Արեւմտեան կողմն : Այս
երկու մասերն հաղորդակցում են
միմեանց հետ մի հին փայտեայ կա-
մուրջով որ հասաւտած են բազմա-
թիւ նաւակների վերայ : Նոյնպէս
թմրածեւ նաւակներով, որին ա-
սում են ռաբի : Գաղաքիւ բնակիչնե-
րն բաղկանում են գլխաւորաբար
Աքապիւրից, Թուրքերից, Պարսիկ-
ներից, Հրէաներից, Գաղղէացիներ-
ից, Հայերից, Եւրոպացիներից, եւ
զանազան ազգերից :

Շուկաներում ման գալու ժամա-
նակ մեծ դժուարութեամբ պէտք է
ամբողջ ճեղքել եւ մի կողմից միւսն
անց կենալ : Իսկ գալով թաղերի փո-
ղոցներին՝ պէտք է ասոնց որ այն-
քան նեղ են, որ ամենայն մի քայ-
լափոխում՝ Պարսիկ իշխաններին բա-
րեւի պէտք է կանգնել : Որք ան-
դադար առաւօտից մինչեւ երեկոյ
գետից ջուր են կրում տուններն :
Տեղոյս օդն բաւականին առողջա-
բար է : Բայց ինչպէս ասում են ա-
մառը շատ չոգէ լինում : Այս քա-
ղաքի փողոցներն եւս Պաղտայի նման
չաւ եւ շատ կեղտոտ ու անմաքուր
են : Շնայած, որ դէպքն մեծ հա-
սոյթներ եւ ալլ զանազան տեսակ
եկամուտների աղբաբներ ունի :
Եւրոպացում նոյն իսկ Հնդկաստա-
նում քաղաքների օգիւրի մաքրու-
թեան եւ առողջութեան համար,
որքան կարելի է գերեզմաններն քա-
ղաքից հեռացնել եւս աշխատում,
իսկ այս տեղ հակառակն են աեա-
նում : Մի հարուստ մեռնեղա ժա-
մանակ նորան թաղում են եկեղեց-
ւոյ բակում : Եւ այն էլ ճիշդ ու ճիշդ
ուսումնարանի առաջ, որ վաղաք է
չաւ փտանգներ եւ կոյտատներ հե-
տեւանքներ ունենալ խանութներով
երթնայոց առողջութիւնն որով եւ
արդիւլ յոցա մտածողներն յառաջ-
դիմութիւնն : Թորհուրդ եմ առելու
պատուելի Հայերին այդ վատ տիւր-
րութիւնն եւս բառնալու : Լաւ հա-
մողած լինելով, որ մարդի իօկա-
կան փառքն դորանում չէ : Այս ինչ
կամ այն ինչ տեղ թաղելուց մարդոյ
փառքն ոչ կը վսեմանայ եւ ոչ էլ
կը նսեմանայ : Յուսամք թէ մեր այս
կարեւոր եւ կենսական քարոզներն
«ճայն բարբառոյ» չեն լինիր, եւ իմ
սիրելի Հայերն կը հետեւին յառա-
ջադէմ ազգաց բարի օրինակին եւ
բարի սովորութեանց : —

Մի քանի տեղեկութիւնք եւս
տալով վերջացնում եմ սոյն յօդ-

ուածս : Բաղաճին շէնքերի մէջ նշա-
նաւոր են Նահանգապետի պալատն,
կառավարութեան ընդարձակ և մեծ
Ձիւնուորանոցն, Արհեստական, Բա-
ղաճական եւ Ձիւնուորական Ուսում
նարաններն, Մաքսատունն, Պէտե-
տին եւ այլ կառավարութեան զա-
նազան պաշտօնատեղերն, Մէտիտ-
ներն, Մէտիտի եւ անուն հասարա-
կաց պարտէզն, որը փակուած է ալ-
ժամ հասարակութեան առաջ : —

Բատին մէջ կամ Բաղին մէջ Տիգրիսի
գետի Արեւմտեան հիւսիսային կող-
մէն ինկած մի գիւղաքաղաք է : Սո-
րա բնակիչներն առանց բացառու-
թեան բոլորն էլ Պարսիկ են : Պաղ-
տապից՝ Բատին մէջ, թաւաճողի ըն-
թացքն տեսնուի մի ժամ : Այս տեղ
է իՄԱՄ ՄԱՌԻՍԱ Մահմադական շէ-
նքն : մեծ ունեւորութիւն : Ամենայն
տարի Պարսկաստանից սոյս տեղ գա-
լիս է եղբոր մեծ բազմութիւն ունե-
ւորներ, բայց այս տարի Նորին
մեծութիւն Պարսից Տահմէ ամենա-
խիստ արգելք դրած լինելուն, ոչ
ոք էր եկած : իՄԱՄ ՄԱՌԻՍԱ մե-
ծանոք փառքիւն աշխարհի հարաշարժ
շէնքերից մին համարէլ իւր արտա-
քին շէնք դռներն, եւ ընդարձակ
գաւթի բոլոր որմերն, գոյնգոյն,
փայլուն եւ պղպղուն յարկաւորակով
ամենահիմնալի գեղեցիկութեամբ
զարդարուած ու պատած են : Արե-
ւելեան մեծ դռան վերայ ճարտար-
արուեստ կերպով կանգնեցրել են
մի մեծ քառակողմանի ժամացոյց :
Մէտիտն ունի երկու հոյակապ եւ
մեծ դռներ, նաեւ չորս մեծ և չորս
փոքր մզկիթներ : Ամբողջ գոյնգոյն,
նոյնպէս մզկիթների գլուխներն ու
ներքին մեծ դռնն վերելից ցած
ձուլուած են ոսկով : Դաւթի ամեն
կողմն օրինաւոր շարքով շարուած,
մաքուր եւ ամենապատուական սեն-
եակներ կան շինուած ուխտաւորնե-
րի համար : Դաւթին սիրուն կերպով
սալայատակուած է, այնքան ընդար-
ձակ է, որ չափազանցութիւն թող
չամարէ ընթերցողն, եթէ ասեմ
թէ մի կողմի մարդ հանդէպն կա-
ցողին չէ կարող ճանաչել : Մեզ ա-
ռաջնորդում էր մի քաղցրաբարոյ
Ախուն եւ այս ամեն տեղերն ուրա-
խութեամբ մի առ մի ցոյց էր տա-
լիս : Ոչ մի քրիստոնէի ներքին չէ
այս տեղ մտնելն : Այդ օրինակ մի
յանդգնութեան պատիժն Մահ է :
Բայց նորա կարծիքով մենք Մահմե-
տական էինք, հենց այս պատճա-
ռաւ մեծ պատիւ էր տալիս մեզ եւ
կամենում էր Մէտիտի ներքին կող-
մէն տանելով ցոյց տալ մեզ աւելի
զարմանալիք : Ուղիղն ասելով, մեր
սրտերն ուժգին տրոփում եւ մեր
ոտներն դողդոջում էին : Ահն ու
սարսափ մեզ պատել էր յակամայից
հետեւում էինք այդ մարդին, բայց
մահ կար մեր առաջ : Կարծես ա-
մենքն աչերն յառաջ մեզ էին դի-
տում : Այս միջոցին մենք կենդանի
դիակներ էինք քան այլ ինչ : Ամեն
մի ճիգ թափում էինք մեր ազա-
տութիւնը ձեռք բերելու եւ գաւ-
թից դուրս ելնելու մի հնարին վե-
րայ մտածում : Մտովի հազար ա-
նէճք էինք կարգում մեր բռնած
այս անխնայ ընթացքի վերայ : Վեր-
ջապէս զանազան պատճառներ, ինչ-
պէս ընկերների բացակայութիւն և ըն-
կերթեւով եւ մեր այցելութիւնն հե-

տեւեալ ուրբաթի ձգելով ազատե-
ցանք, հազար փառք տալով Աստու-
ծուն մեզ շնորհուած այս նոր կեան-
քի համար, այսպէս ահա կրկին թը-
ռամվայնստեղով դարձանք մեր տե-
ղերն :

1884 սեպտ. 18 Պաղատ

Գիւրգի Մարգարէ 8. Արեւել

(9) ԱՆՎԱԼԸ ՍԻՊԵՐԻՍ

ԻՆՉ ՖԻՐԱՐԷԼԻՐ ՎԱԳՐԱՍՐ

— 0 —

Պառ սոն վազատաւ պաշտոնան
կէչէն սերէնճամէր հէր խաթընա
կէտիլէր . չէօյլէ քի, կիճէնին պիրի-
սինտէ օտաւը պաւըլարագ, եաթա-
ղընտան գալտըրըմը, մահպէսէ ա-
թըմը, վէ պատէհու թամ իւշ այ
գատար, աեազարընտա գինճիլէր
օլտուղու հալտէ, քիպիթ գա իլէ տէհ-
չէթամիլը եօլլարտան կէչիլիլէրէք
նէֆիլէ կէօնտէրիլիլ իտի :

Լաքին, նիհայէթ օլ անտէ, առ-
թըգ իտպարը իգպալէ թահվիլ իլէ,
պիրտէն պիրէ, վէ մէհմուլն զայրի
օլան պիր սուրէթտէ օլտուղու հալ-
տէ, մատէնլէր միւլթէգիմի Նատէ-
լիլէֆ սայնսինտէ, սայրի էսիրիլը-
տէն գուրթուլարագ, նայիլի հուր-
րիլէթթ օլմագտա իտի :

— Ահ, աճապա, տիմէքտէ իտի
եհպօր քէնտու քէնտույէ, չիմաի կիթ-
տիկիմտէ կէրէք Տալիտօֆու վէ կէ-
րէք քէրիմէսինի հաեաթտա պուլա-
ճա՞գմըմ . . . աճապա մէրգուլար
սահիհէն իրգուլտա՞ մը տըրլար . . .

Հէր նէ գատար հազարընտա
գուհուրա կէլմիշ օլան պէտ մուամէ-
լէլէր իլէ չէքտիլէրի մահրումիլ-
եթլէրի . . . տիւլիւնիւ պաթըրնա
կէթիրտիքէ, մուլթագ սուրէթտէ
տաեաճաճաեարագ էօլմիշ օլմալար
չիւրհէսինէ գահիպ օլմագտա իտի ի-
սէ տէ, մէրգուման աթիլը տօթթա-
լը աչուրի մէրթէպէ սէվմէքտէ, վէ
տիւնեա կէօղիլէ պիր քէրէրէ տահա
կէօրմէքիլի արգուլէմէքտէ, վէ է-
լինտէն կէլտիլի մէրթէպէ քիւլիլ ֆէ-
տաքեալըլը իճրա պիրլէ, պատիլի
թէսէլիլէրի վէ իւլիտէրի օլմագլըլը
նիլէթթ իլէմիշ պուլունտուղունտան,
էօլմիշ օլմալարը չիւրհէսինէ, գա-
թան գարար ու էհէմիլիլէթ վիրմէք
իսթէմէքտէ իտի :

Մէրգուլար պիր մէհարէթ իճրալը-
լա քէնտի արապաճըրնա,

— Աճապա իրգուլտա, Տալիտօֆ
իսմինտէ պիր մէնֆիլ վա՞ր մը տըր,
հիշ մէրգումուն իսմինի իշիթտի՞ն մի,
տէլի սիւալ իլէտի :

Արապաճը մէրգումուն պու սիւա-
լինէ գարըլըլը, եթիլիլէրէ մախսուս
օլուպ, վէ հազարէթ մանաալընտա
իսթիմալ օլունտան պիր լուղէթ իլէ
ճէֆապ վիրէրէք,

— Խայր, «վիրնաք» նէ օրտաւ վէ
նէ տէ սայրի պիր մահէլտէ էօյլէ
պիրնին իսմինի իշիթմէմիլիմ տիր,
տէտի . իշիթիմալտէն կէօրիւնտիւ-
կիւնէ նէգարէն, պիլմէքտէ իտի իսէ
տէ պիլէ սէօյլէմէք իսթէմէտի :

Իւլիւնիւ կիւն, եանի իքի կիճէթը-
րօյգա տէրունինտէ, սայրի հիշ ուեու-
եաճաեարագ սաաթլար կէչիլիլէրէն
սօնրա, եհկօր կիւնէլին պաթմա հէն-
կեաթարընտա, իրգուլ չէհրինին
եիւքսէք եիւքսէք գամբանա գուլէ-

լէրինի, պէեաղ պէեաղ մինարէլէ-
լինի, միւտէվլէր գուպպէլէրինի, վէ
եէչիլէք քիւմպէլլիլինի կէօրտիւ-
կիւնտէն, չըլտըրը տէրէճէսինտէ
սէվիլմէկէ պալաւար :

Իրգուլ չէհրի Սիպէրիանըն շարգ
ճիհէթի մագարըր հիւքիւմէթի օ-
լուպ, Անկարա գըրըլարընտա եիւք-
սէքճէ պիր թէրէճիլ իւգէրինտէ
մէպիլ պուլունտուղունտան, պիր
թաբաֆտան նէհրի մէգպուլունտու-
լարընն հէգարան նէվի ընէքլէր իլէ
բարլաճալը, վէ տիլէր թաբաֆտան
տա իսթաճալար մախսուս պուլունտան
պիր ագլաճ կիւնէլինին ալթուն ընէ-
կիւնտէ օլարագ քիւլլի ճիւմի գարա-
մալը մէրգումունաղարը տիգգ իսթը-
նը պիրտէն պիրէ ճէլպ իլէտիլինտէն,
գինեալէսիլլէ արըլըպ տիւլար լիէ-
հայեթիւր օլտու . . . վէ քէմալի մէսէր-
րէթ իւլլէր չէհրին էթրաֆընը իհա-
թա իլլէեէն տիշ տիշ եաբըլը ուլուն
հիսարընը, վէ քէգալիք մէգքիւր սու-
րու ալթագտա օլան Բուս քիլիլէլէրի
գուպպէլէրինին տէմիրտէն մամուլ
օլմալը խաչարընը թէմաչա իլլէտիք-
տէն սօնրա, գանն իտէրսին քի, «ա-
ճապա շունլարըն իլլէրինտէ, Տալի-
տօֆ իլլէ քէրիմէսինին օլմուրտուգ-
լարը խանէ գա՞նդիսի տիւ, միւլթըն
օլմա իտի տէ պիլմէ իտիմալտէլի տիւ-
չիւնիւպ արգու իտէրէք, թագըմ
թագըմ կէօրիւմէքտէ օլան սիւահ
վէ պէեաղ խանէլէրի տախի կէօղտէն
կէչիլմէկէ տէվալ իլլէտի :

Թրօյգա Անկարա իւգէրինտէն ա-
թըլմը օլան ախլապ պիր քէօրիւ-
տէն կէչտի, վէ գազաղարըն նէօ-
պէթ պէքլէմէքտէ օլտուղարը պիր
գարուտան չէհրին իլինէ կիրտի, վէ
քեաֆֆէլի Բուս մէմիլէթլէրի մի-
սիլլու տէօրթ թաբաֆընտա ճէսիմ
էպիլիլէլէր եաբըլմը պուլունտան կէ-
նիշ պիր մէլտանը տօլալտը :

Պառ կիւնիլ կիւն իրգուլ չէհրին-
տէ օլմուգ պէլ զին նուֆուս սէքէնէ
պուլունտագտէ օլուպ, վէ պալլընտ
պիր կուլլէրնաթօրն թահիթ իտա-
րէսինտէ պուլունտագտէ տիր, վէ
արաղիճէ իսէ օլ մէրթէպէ վախ տիր
քի, մէրգուլ վալի, թէքմիլ Պրան-
սատան օն քէրէրէ պիւլիլը պիր մա-
հէլլէ պուլունտագտէ տիր : Շէհրի
մէգպուր, Ամուր նէհրի Բուսիանըն
թահիթ թէսարուֆունա կէչիլտէն
պէրու, տահա գինեալէ պիւլիլմիւշ
վէ քէսպի էհէմիլիլէթ իլլէմիլ տիր :
Մահէլլի մէգպուրտէ պաղը էօյլէ սա-
հիպ սէրվէթ թիւճճարլար վար տըր
քի, էվրօպատա չէօհրէթ շուար օլ-
մուշ օլան միւլեօնար սահիպլէրինին
պաղըլարըլա ըգգապէթէ միւլթթէ-
տիր տիրլէր տէնիլտէ ճայիլ տիր :

Թըլըլը Բաքիւ լօգտնթալարը կուս-
թօնունտա վէ ըահաթլըլընտա, վէ
զայէթլէ միւլթիլէն միւլթէլլէթ լօ-
գանթալար վար տըր, էօյլէ լօգան-
թալար քի, Սիպէրիա կիպի սօուգ
պիր մահէլտէ, թա էվրօպատան
պիւլիլը մէսարիլէր իտիլէրէք, էն
գինեալէ սըճագարտա եալաեապի-
լէն վէ զիլլըլմէթ չիլլէքլէր վէ նէ-
պաթլար ճէլպ, վէ սօպա սըճագլը-
ղըլա բարըլմը մահէլլէրտէ հըֆը
իտիլմէքտէ տիրլէր Շէհրի մէգպուր-
տաքի սահիպ սէրվէթ քիմէսնէլէր օլ
մէրթէպէ ճէօմէրտիլկէ վէ իսրաֆա
այըլմը տըրլար քի, պիր չէլին գատը
ու գըլմէթլինի, անճագ անըն պա-
հալը օլմալը նիսպէթլինտէ թուլթ-

մագտա տըրլար, վէ հաթթա նէֆալի
Պրանտա չէհրիլէրինտէն գինեալէ,
Իրգուլ կիպի տիւնեալըն թա եա-
պանի հուտուտարընտա պուլունտան
պիր մէմիլէթլէր «թաթէ տը ֆօա կը-
լա» (1) վէ շամբանեա շարապը իսթիմալ
իլլէմէքտէ օլտուղ լարընտան, հազգ-
լարընտա շու եօլտա պիր տարպը մէ-
սէլ տախի սէօյլէնմէքտէ, եանի «մը-
լանսատան չըգան շարապլար, Սի-
պէրիտա տարֆ օլունտագտա տըր-
լար» տէնիլմէքտէ տիր :

Եհկօր Սէմէնօֆ մէգքիւր շարը-
տան կէչէրէք, կէրէք էվրօպալըն վէ
կէրէք Ասիանըն էնվայի էմթաա վէ
էչիլարընը կէօրաիւկիւնտէ, գինեա-
տէսիլլէ հայրան օլմուշ տուր . չէօյլէ
քի, պիր թաբաֆտա ալէա լիւօն չէհրի
իլլէք գումաչլարը իլէ թիլպէթ քիշ-
միր շալարը պուլունտուղու կիպի,
պիր թաբաֆտա տախի Պրանտա ֆալ-
ֆուրի թաղըլմարը իլէ Չին ֆաղֆու-
րիլէրի, վէ տիլէր պիր թաբաֆտա
Բարիս իլէ ճարօն օնունտագլարը,
վէ տահա սայրի պիր թաբաֆտա տա
իւլիլիլը պըլագ թագըլմարը վէ ճիւ-
նէվրա միւլթագ սանտըղլարը իլէ Բու-
սիա «պալալարագ» լարը վէ Չին շալ-
ղըլարը, վէ զայրիլիւմ վէ զայրիլիւմ
պուլունտուղունտա կէօրմիւշ տիր :

Մանու տիւքեաճըլարը, առ-
գալարընա, եա ալըգ մալ ընէքտէ
պիրէր էնթարի վէ եախօա իլլէրի
բամաղըլ պիրէր ճիւպպէ կիլինմիշ
օլտուղլարը, վէ թա թօղըլարընա
գատար ինմէքտէ օլան էյրէթի պիր
սալ տիլիլի, պալարընտա պիրէր ու-
ֆագ քէլլէք օլտուլունտուղու վէ տէ-
լիլէրի եօգարը տօղըլու պուլունտան
պուլունտարընա պիրէր գօճա գօճա
էսիլ գէման չէքիլտէ կէօղլիլլէր
կէչիլմիշ պուլունտուղլարը հալտէ,
չայ սանտըղլարը արգալարընտա տիլ
չէօքէրէք վէ պիլիլլէրէք օլմուր-
մագտէ, վէ ուղուն ուղուն թըրնագլը
էլլէրինի, իլլինտէն «սանտալ աղաճը»
գօգմագտէ օլան մանկալար իւլէ-
րինէ թուլարագ ըսընմագտէ իտի-
լէր : վէ քիլլի եաղը գաֆթմանը Եհ-
հուտիլէր, եագալարընա կէչիլմիշ
օլան քիւրքլէրին թիլլէրի տէօրիւ-
լէրէք տէրիլլէրի մէլտանէ չըգմը օլ-
տուղու, վէ պալարընտաքի գըլըր-
ճըգ գուղու տէրիլինտէն մամուլ
պօնէթալարը թա կէօղլէրինէ գա-
տար ինտիլիլիլ պուլունտուղու, վէ
սիլլիլի սիլլիլի մագաա կէօրմէմիշ սա-
գալարը տիլ տիլ տիլ իլլիլիլ թագ-
տիրտէ, կէրէք տիլիլմիշ վէ կէրէք
տիլիլմէմիշ քիւրք մաթալարը էօն-
լէրինտէ, պուլ իկալի տուրարագ,
քէնտի եուվարագ աթմաճա գուղու
կէօղլինէ պէնդէեէն կէօղլիլլէրիլլէ,
կէլիպ կէչէլլէրի, տիլ գաթթ թամմէ
իւլլէր կէօղտէն կէչիլմէքտէ իտիլլէր :
վէ Պայգալ կէօլիւ էթրաֆընտա վա-
ղը մահսուլուգ օլալարտա իսքեան
իլմէքտէ օլան վէ Պուրէթ թէսիլլէր
օլունտան պէտէվի պիր գապիլէնին
պիւլիլլէրի, Հինտիա պուլունտարը
միսիլլու, սալար իլէ Անկարա նէհրի
իւլլէրինտէն կէթիրմիշ օլտուղլարը
գօճա գօճա եուն պալալարը էօն-
լէրինտէ, պաղտալ գուրարագ օ-
լունտագտա իտիլլէր :

(Տէւֆ)

(1) Պիր նէվի պէօրէք տիր քի պէսիլլէն-
միշ գաղ ճիլլէրիլլէ թէթիլպ օլունտու :

ՏԻՒՍԹՈՒՐ

ՊԻՐԻՆՆԻ ՃԻՆՏԻՆ ՖԻԶԻՍԹԻ

1. Կիւլիսանէտէ գրաւած օրուան իրաւթ-
թը Հիւանեուն .
2. Իսլաւաթ ֆերմանը ապրիլի .
3. Ճիւղաւոր Հիւանեուն ազգայնաէ շէ-
րէ ֆաւորաբար իտէն իրաւթը Հիւանեուն .
4. Մէվաւոր օւմու միյնէ .
5. Թապիլիյէթի օսմանիյնէ Գանուանա-
մէսի .
6. Մէհաբիթի նիւամիյնէ հազարնաւ նի-
զամմամէ .
7. Մէհաբիթի նիւամիյնէ թէշքիւլը
գանուանաւ .
8. Ուսուլի մուհաբէմաթը Հուգուգընէ
գանուանաւ .
9. Իւլամաթը հուգուգընէ նիւ սուրէթի
թէշքիւլին տայրի գանուան .
10. Ուսուլի մուհաբէմաթը ճէզալիյէ գա-
նուան .
11. Մէհաբիթի նիւամիյնէտէ ալընմասը
լազըմ կէշէն խարճարա տայրի նիւամ-
մէսի .
12. Թիւհարէթի պէրիյնէ Գանուանամէսի
վէ զէյլէրի .
13. Թիւհարէթի գանուանամէսին 146ընճը
մատտէսին զէյլի .
14. Թիւհարէթի պահիյնէ գանուանամէսի
Հիւանեուն .
15. Թիւհարէթի պահիյնէ գանուանամէ-
սին թաւահ օրուան 3, վէ 38, վէ
40ընճը մատտէլէրի .
16. Գանուանամէսի միւգընէթէ թէշքիւլ օ-
լուան մատտէ .
17. Ձէյլի գանուանա թիւհարէթին 28ընճի
մատտէսին իւլվէ օլուան ֆըզըյի
նիւամիյնէ .
18. Ձէյլի գանուանա թիւհարէթին 28ընճի
մատտէսի մազամընա գայիմ օւմազ իւզ-
րէ, ֆըզըյի գանուանա մազամընա
թիւհարէթը ումու միյնէ .
19. Իւլամաթը հուգուգընէ նիւ սուվէրի
իւրալիյէսին տայրի գանուան մուվազ-
գաթըն 39 ունճու մատտէսին զէյլի .
20. Մէհաբիթի մատտէսին նիւամիյնէ միւթ-
թէշքիւլի .
21. Թաւառ մէ ճիւլէրի ազալարընն, եէկ-
տիլիյն հազարնաւ թէշքաւոր միւթ տա-
յրի նիւամ .
22. Գանուանալար հազարնաւ նիւամիյնէ .
23. Ֆիյ 29 զիլգատէ, սէնէ 1287 թա-
րիւլիյէ, ճաւիլիյն նէզարէթի ճէլի-
լէսինաէն թանգիմ զըննա միւգընէթէ
թէշքիւլի սուրէթի .

Ֆիյ 40 զուրուշ

ԻՖԻՆՆԻ ՃԻՆՏԻՆ ՖԻԶԻՍԹԻ

1. Ճէզա գանուանամէսի Հիւանեուն .
2. Գանուանամէսի արազի .
3. Թաւառ նիւամիյնէսի .
4. Թաւառ սէնէտաթը հազարնաւ թաւի-
մաթ .
5. Թաւիֆնամէ .
6. Սրազիի էմիլիյնէ վէ մէվաւորէն
թէշքիւլի ինթիլաթընա տայրի նիւամ-
մէսի վէ զէյլի .
7. Պիլ իւարէթէյն թէշարրուֆ օլուան
միւսազգաթաթ վէ միւսթէշքիւլը
թէշքիւլի ինթիլաթընա տայրի .
8. Թէշարրուֆէն ճէնէպիլիյնէն էմազ իս-
թիլաթիյն տայրի նիւամիյնէ .
9. Թէշարիի էմազ հազարնաւ մէվաւոր
նիւամիյնէ .
10. Տէյն իշին էմալը զայրի մէնգուլէն
ֆիւրուլի հազարնաւ նիւամիյնէ .
11. Արազիի էմիլիյնէ վէ մէվաւորէն, վէ
միւսազգաթաթ վէ միւսթէշքիւլը վազ-
ֆիլիյնէն պատէլ վիֆաթ թէշքիւլի տէյն
իթմէսին տայրի նիւամիյնէ .
12. Մէտեւալ իւլէտէսին տէյն պուլուան ա-
րալիյն սուրէթի ֆիւրուլիյն տայրի
ֆըզըյի նիւամիյնէ .
13. Թաւառալարա պուլուան միւսազգա-
թաթ վէ միւսթէշքիւլը իշին վիւրիլէն
գազարը իւլ ու խալէրէն տայրի թա-
լիմաթ .
14. Թաւիֆնամէ .
15. Պէր վէ ճէլ միւթիյնէ թէշարրուֆ օ-
լուան կէտիլէրի տայրի նիւամիյնէ .
16. Գանուանամէսի նիւամիյնէսի .
17. Միւրապաշա նիւամիյնէսի .
18. Էմալը իթմա նիւամիյնէսի .
19. Իթմա սանտըլարընն սուրէթի խա-
րէսի հազարնաւ նիւամիյնէ վէ զէյլէրի .
20. Ֆապիլիյն մաւալարընն էնէպի
թիւհարէթի պահիյնէ ֆարիզա նի-
զամմամէսի .
21. Էմալը պէյլիւ մալի թաւաֆընաւ
թաւիթ օլուան թէշքիւլի հազարնաւ
նիւամիյնէ վէ զէյլի .
22. Խիւթիլիյն թէշքիւլիյն սուրէթի
թիւհարէթի տայրի թաւիթընա ու-
մու միյնէ .
23. Պիլ ումուլ մէհաբիթի էմիլիյնէ հազ-
արնաւ նիւամիյնէ .
24. Տիւլանը ազգաւոր ապրիլի նիւամի-
մէսի կուտիլի .
25. Հալալիյն ճէպիլիյնէ վազարի վէ
միւսազգաթաթ տայրի նիւամիյնէ .

26. Տէրաւաթը հուգուգընա տայրի վէ
ճէզալիյնէ մէհաբիթի նիւամիյնէսին
թէշքիւլի վէ վազարի ֆիլիյն տայրի նի-
զամմամէ .
27. Տիւլանը ազգաւոր ապրիլիյնէ տայրի
րիւսուլ թաւիֆնամէ .
28. Վիլալիյնէ տայրի հուգուգըն-
էտէն ալընա րիւսուլ նիւամի .
29. Վիլալիյնէ տայրի ապրիլի զապիլիյնէ
նիւ, տաւալիյն հուգուգընէ ինչարիյն-
էտէնալ խարճարա թաւի-
մաթ .
30. Թէշքիւլը վիլալիյնէ նիւամիյնէսի .
31. Խաւաթի օւմու միյնէսի վիլալիյնէ նի-
զամմամէսի .
32. Ճէզա գանուանամէսի զէյլէրի .

Ֆիյ 50 զուրուշ

ՆԻՋԱՄԱՆՄԷՆԻ ԻՍԴԱԲԷՆ ՊԷԼԷՏԻՏԷՆ
ՖԻԶԻՍԹԻ

1. Նիւամաթը խաւաթի պէլէտիյնէ վի-
լալի .
2. Թաւառ վէ էպիլիյնէ նիւամիյնէսի .
3. Հէր նէվի էպիլիյնէտէն ալընա
խարճ վէ իւսուլի նիւամիյնէսի .
4. Էպիլիյնէ մէմուրարընն սուրէթի
թէշքիւլ վէ թալիլիյնէ, վազարի
մէմուրիյնէթէրի նիւամիյնէ
լալի .
5. Տէվալիյն պէլէտիյնէ չափաւորըն
վազարի ֆիլիյն տայրի թալիմաթ .

Ֆիյ 5 զուրուշ

Ճէզա գանուանամէսի, արաւորնա
էտի էմալը իւլէթ գաւառի տա պիլ
բաւարաւ պուլուանալու թաւաթիւն
ալընա թաւ խիլիլէթ, 10 ար զուրուշ
սաթըմազաւոր տայր :

N. 6.

Կէպիւ վէ պաշաղ վէ զընթալ խաւաթալըն
իշին էնգաթը Մ. Վ. օգընէն շէթը վէ չուրուպը
Թաւառ Գըլիյն սազարընա 31 նումըրու վէ
սաթի էնգաթընա պուլուանալու Տէրաւաթի
տէրաթիւնա էալընը Վալաթա կէտիլիյն
նիւ գաւառընա Մ. Չէրիլիյն մազար-
աւոր տայր :

N. 8.

Գաւառ, թէր վէ սալ տէրիլիյն իշին
Տէրիլի մէհաբիթի էնգաթը վէ էրուպը տիւ-
րաւարընա պուլուանալու : Պիլիլի չանաթը
20 զուրուշ : Խաւաթ չանաթ 12 զուրուշ :
Տէրաւաթի տէրաթիւնա էալընը Վա-
լաթա կէտիլիյն գաւառընա Մ. Չէրիլի-
յն մազարաւոր տայր :

ՏԻՒՍԹՈՒՐ

45

6. Աազալար պա իրաւալի Նա-
հանէ թալիլի օլուանալ, միւստէթի
մէմուրիլիյնէ իւլէր սէնէ, վէ
խըտմէթիլի տալի մէմուրիլի օլա-
նաթ տայր :
7. Աազալար պիլիլի էմիլի Հազար
վազը օլուանալ, վէ էալաւ հազար
պուլուանալ, վէ էալաւ միւստէթի
մէտիլի խաւաթ օլուանալ, վէ
սայրի պիլ կէտէն մանիլ զուրուշ իւ-
լէտիլի թաւաթիւն, մէմուրիլի մէզ-
պուր թաւաթընա իւլ նէֆէր զա-
թըն իմէթի պա բուսուլա հիւթիւմէթ
թաւաթընա կէտէնալիլիյնէ, վէ հիւ-
թիւմէթ տալի զէվաթը միւստէթի-
հիւստէն պիլիլի ազա ինթիլաթ իւ-
լէնէնէթ տայր :
8. Բէնիս վէթիլիլի, աազալի
մէմուրիլի էքսէրիլիլի տարաւոր, աազալի
միւստէթի հիւստէն ինթի-
լաթ վէ թալիլի գըլընաթ, վէ
միւստէթի մէմուրիլիլիլի իւլէր
սէնէ, վէ խըտմէթիլի տալի մէմ-
ուրիլի օլանաթ տայր :
9. Աազալար միւստէն պուլու-
անալ, միւստէն օլանալարա թէ-
զաւորալ իւլէնէթ տայր :
10. Բէյիլի մէմուրիլի խաւաթ օլ-
ուանալ, վէ էալաւ սայրի պիլ կիւ-
նա մանիլ զուրուշ ինթիլի թաւ-
ալիլի, րէյիլի սանի պուլուան
զաթ, րիւստէթի մալաւա օլան պիլ
ճիւլիլի հուգուգ վէ սալահիլիլի իլէ
րէյիլի մէմուրիլի վէթալիլիլի ին-
րա իւլէնէթ տայր :

- Մուսալի պէնալընա տայր :
11. Մուսալի թալիլի գըլընաթ
զաթ, մէմուրիլի խարճիլիլի ինթի-
լաթ օլուանալ տայր : վէ միւստէ-
թի խըտմէթիլի զայրի մալաւա, վէ
ֆազաթ մուվաղաթ օլանաթ տայր :
12. Մուսալիլի միւստէթիլի մէմ-
ուրիլի մէզպուր թաւաթընա թալ-
իլի գըլընաթ տայր :
13. Մուսալիլի միւստէթիլի, մէմ-
ուրիլի գաւառիլի օլան մէվաւոր
իւրաթ իշին, րէյիլի մէմուրիլի պուլու-
անալ զաթ մուսալիլիլի իւլէնէթ տայր :
վէ մէմուրիլի մէզպուրիլի նիւամաթը
տալիլիլի օլան գաւառընն իւրաթ
մէմուր օլանաթ տայր :
14. Մուսալիլի միւստէթիլի, վու-
գու պուլուան իւրաթալըն, րէյիլի
միւստէթիլի պէնալ վէ թաւաթիլի
իւլէնէթ տայր :
15. Մուսալիլի միւստէթիլի, րէյի-
լի միւստէթիլի թաւաթընա թէր-
թիլ օլուանալ պիլիլիլի սէնէտալը
րէյիլի միւստէթիլի իլէ, վէ քէզալիլի
մէմուրիլի թաւաթընա թէրթիլ օլա-
նալ սէնէտալը տալիլի, աազալի մէմ-
ուրիլի պէրապէր իմալ իւլէնէթ տայր :
16. Մուսալիլի միւստէթիլի, մէմ-
ուրիլի թաւաթընա ճէլ օլուանալ
ըն հալաթ, իֆաւաթիլի քէյիլիլիլի
միւստէթիլի իւլ տէ, մէմուրիլի օլա-
նաթ միւստէթիլի տալիլի օլանալ
սալահիլիլի օլանաթ տայր :
- Պաշ քէնաթիլ պէնալընա տայր :
17. Մէմուրիլի պաշ քէնաթիլի, մէմ-
ուրիլի թաւաթընա թալիլի գըլընա-
թ, վէ մաւալ խըտմէթ իւլէնէթ
տայր :

46

ՏԻՒՍԹՈՒՐ

18. Բէնաթիլի միւստէթիլի, մէմ-
ուրիլի օլանաթ միւստէթիլի տա-
լիլ օլանաթ տայր, վէ էալաւ
զալար թաւաթընա, վէ էալաւ
րէյիլի մէմուրիլի պուլուանալ զաթ տայր
խալի կէտէնալիլիլի տայր, մէմուրիլի
կիլիլիլիլիլի տայր :
19. Բէնաթիլի միւստէթիլի, վա-
զը օլան իւրաթալըն, մէմուրիլի արդ
վէ թաւաթիլ իւլէնէթ տայր :
20. Բէնաթիլի միւստէթիլի, գա-
լէմէ իւրաթալըն իւրաթ վէ նէ-
զարէթիլի, վէ տէֆէթիլիլի հիւս-
նի ինթիլաթ վէ թէրթիլաթընա
մէմուր օլանաթ, պիլ ճիւլիլի սէնէ-
տալ, վէ իւլաթ, վէ իւլաթալըն
գալէմէ ալանաթ, վէ վէրիլիլի հազ-
արնալ էալընա սէնէտալիլի տէֆ-
թէրէ գալա իւլէնէթ, վէ րէյիլի
պուլուանալ զաթըն վէ մէմուրիլի ազա
իւլէնէթիլիլի սէնէտալիլի, պիլիլիլի
իմալ իլէնէնէթ տայր :
21. Բէնաթիլի միւստէթիլի, մէմ-
ուրիլի մալաւա օլան գալէմէթիլի րէ-
յիլի օլանաթ տայր :
22. Բէնաթիլի միւստէթիլի, միւ-
նալիլիլի օլան իւրաթալըն թէս-
վիլիլիլի, վէ մէմուրիլի գանալիլիլի
իլէ օլանաթ մալապէրաթընա մէ-
մուր օլանաթ, մէմուրիլի միւստէթիլի-
ֆիլի օլան մալալիլի հազարնալ
վէթալիլի իւլէնէթ տայր :
- Սանաթը էմիլիլի պէնալընա տայր :
23. Մէմուրիլի, աազալի իլէրիլիլի
պիլիլիլի սանաթը էմիլիլի ինթիլաթ վէ
թալիլի իւլէնէթ, վէ պու տալիլի,

- միւստէթիլի զայրի մալաւա իլէ, վէ
մէմուրիլի իւլաթիլ իւլէնէթ տայր :
24. Միւստէթիլի սանաթը էմիլիլի
քէնաթիլիլի թէսլիլ օլուանալ գալէմէթ
մէմուր, վէ մէմուրիլի խարճիլիլի
օլանաթ պիլ նէֆէր սանաթը վէթիլի
վէ պիլ նէֆէր քէնաթիլ վէ չէնալիլի
ֆէր թալիլիլի թալիլի իմէթիլի
վէ պուլարըն մալալարըն վիլիլիլի
վէ տիլալըն վէմէ իլէ, պուլարըն
խըտմէթիլիլիլի թալիլ իմալ, էէր-
լիլիլի սայրիլիլիլի թալիլի իլէմէթ
սալահիլիլիլի օլանաթ տայր :
25. Միւստէթիլի սանաթը էմիլիլի
մազպուլ օլան քէնաթիլիլի մէպալիլի
իլէ էալ իմալ վէ միւստէթիլի, վէ
իւլաւ միւստէթիլիլի վիլիլիլի իմ-
ու խալէր վէ մազպուլ սէնէտալը
մուստէթիլի թալիլ իւլէմէթիլիլի
պալիլիլի զալիլի վէ միւթէալիլիլի օ-
լանաթ տայր :
26. Վէրիլիլիլի մազալարըն թալիլիլի վէ
թալիլի օլուանալ, սէնէտալիլիլի իմ-
ալանալ, սանաթը էմիլիլիլի թէսլիլի
օլուանալ սանաթ, էմիլիլի միւ-
ստէթիլի, վէրիլիլի, իւլիլիլի իւլէն-
լիլիլի իւլ տէֆա միւթալիլիլի իլէ
տիլալըն սանաթ, թալիլ իւլէմէթիլի
հալաթ, պու մալալիլիլի, թէվիլիլի
վիլիլիլիլի սէնէթիլիլիլի նէթիլ իմալ
վէ էալալ պիլ կիւնա էօլիլի օլան
էալաթ թէթիլիլի մէզպուլուանալ
գալալիլիլիլի իպալիլիլի պուլուանալ
օլուանալ, մէմուրիլի իֆաւաթ իւլ-
րէթ, էէր ֆիլիլիլիլի պալըն սէնէթ
իւլէթալան նէթիլ իմալ իւլէ, տէր-
հալ իւլալ վէ թէվիլիլիլիլի պալըն